

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ МЕДІА (на матеріалі ОП Журналістика ВДПУ імені Михайла Коцюбинського)

Віталій ГАНДЗЮК

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
завідувач кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
<https://orcid.org/0000-0002-4312-6848>
v.o.handziuk@gmail.com*

Досліджено процес формування професійних компетентностей журналіста в умовах цифрової трансформації медіа на матеріалі освітньої програми «Журналістика» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Визначено ключові компетентності сучасного журналіста, зокрема цифрову грамотність, критичне мислення, аналітичні вміння, навички фактчекінгу, мультимедійного сторітелінгу, роботи з даними та комунікації у соціальних медіа. Проаналізовано досвід підготовки журналістів у ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, зокрема впровадження інноваційних освітніх компонент («Новітні медіатенденції», «Журналістика даних», «Інформаційні війни», «Цифрові технології наукових досліджень» тощо), що відповідають вимогам сучасного ринку праці. Окреслено роль співпраці з роботодавцями, медіаекспертами й стейкхолдерами у формуванні практикоорієнтованих компетентностей майбутніх журналістів.

Ключові слова: *журналістика, професійні компетентності, цифрова трансформація, медіаосвіта, освітня програма, цифрова грамотність, журналістика даних, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.*

Медіасфера сьогодні переживає не просто оновлення – вона проходить через справжню цифрову революцію. Змінюється не лише формат подачі інформації, а й сама філософія журналістської професії. Цифрова трансформація формує нову екосистему, де журналіст має бути не лише автором тексту, а й аналітиком, комунікатором, продюсером контенту, фактчекером і навіть SMM-стратегом.

Цифровізація висуває перед закладами вищої освіти нові вимоги. У межах підготовки журналістів у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського реалізується підхід, орієнтований на компетентнісну модель навчання. Основна ідея – не просто дати студентам знання, а навчити їх швидко адаптуватися до змін і самостійно створювати якісний медіапродукт.

Мета дослідження – проаналізувати особливості формування професійних компетентностей журналіста в умовах цифрової трансформації медіа та визначити ефективні підходи до їх розвитку в межах освітньої програми «Журналістика» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського з урахуванням сучасних тенденцій медіаосвіти, запитів ринку праці та технологічних викликів інформаційного суспільства.

На кафедрі журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю під час оновлення освітніх програм систематично враховуються актуальні зміни й

тенденції, що відбуваються у сучасній медіасфері. Так, у проєкті освітньої програми «Журналістика» другого (магістерського) рівня редакції 2025 року передбачено введення нових дисциплін, спрямованих на формування компетентностей, необхідних у цифрову добу: «Новітні медіатенденції», «Цифрові технології наукових досліджень», «Інформаційні війни», «Журналістика даних» та інші. Такі зміни покликані забезпечити відповідність підготовки майбутніх журналістів сучасним вимогам інформаційного суспільства і ринку праці.

Практичні заняття все частіше проходять у форматі інтегрованих тренінгів і творчих лабораторій. Студенти створюють власні мультимедійні матеріали – репортажі, подкасти, відеоінтерв'ю, працюють із ІІІ-технологіями, вчать перевіряти достовірність інформації, користуючись алгоритмами фактчекінгу.

Редактори вінницьких видань, з якими кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю активно співпрацює, наголошують: сьогодні потрібні універсальні фахівці, які вміють поєднувати традиційні журналістські стандарти з навичками цифрового сторітелінгу.

Наприклад, Марія Супрун, редакторка продакшину телеканалу «ВІТА», під час зустрічі із проєктною групою ОП зазначила, що майбутній журналіст має розуміти алгоритми соцмереж, знати основи SEO і працювати з аудиторією не як із “масою”, а як із спільнотою – живими людьми, які довіряють твоєму слову» [1].

Ірина Вдовиченко, головна редакторка філії АТ «НСТУ» Суспільне Вінниця», наголосила на тому, що цифровий журналіст – це той, хто не боїться камер, не боїться аналітики і не боїться відповідальності. Бо кожен пост у соцмережі – це вже частина інформаційної війни [2].

Загалом студенти-журналісти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського щороку проходять практику в місцевих і національних медіа: «Вінниця.info», «Суспільне Вінниця», «33 канал», «Вежа», «НаПарижі», «RIA», «ВІТА» тощо. Під час стажування вони не лише пишуть тексти, а й створюють відео, працюють з інтерактивними мапами, навчаються збирати дані для журналістських розслідувань. Один зі студентських прикладів – цикл сюжетів для інформаційної програми «Новини Вінниччини», створений магістрантами у співпраці з телеканалом «Вінниччина». Це приклад того, як навчальний проєкт перетворюється на реальний професійний продукт.

Сучасний журналіст – це мультимедійний комунікатор, який одночасно працює в кількох форматах: текст, відео, подкаст, інтерактивна карта, сторіз, пост.

Стейкхолдери з вінницьких медіа («Вежа», «НаПарижі», «Вінниччина», «Суспільне Вінниця», «Місто над Бугом») у спільних зустрічах із викладачами кафедри визначили кілька головних груп компетентностей, без яких журналіст майбутнього не буде конкурентним.

По-перше, «Цифрова компетентність» – володіння мультимедійними платформами, навички роботи з CMS, аналітичними сервісами, базами даних. Наприклад, під час практики студенти створюють інфографіку у Canva, працюють з інтерактивними картами Google, монтують відео у CapCut і

DaVinci Resolve. По-друге, «Інформаційно-аналітична компетентність» – уміння знаходити, перевіряти й систематизувати дані. Майбутній журналіст повинен не лише «передавати» новину, а й пояснювати її, показувати причинно-наслідкові зв'язки. Цю компетентність формує дисципліна «Журналістика даних», що поєднує журналістику й елементи data science. По-третє, «Комунікативна компетентність» – здатність ефективно працювати з різними аудиторіями, вести інтерв'ю, модерувати дискусії, створювати діалог, а не монолог. Вона формується під час тренінгів з медіакommunікації, участі у ток-шоу у МЦ «Квадрат» та подкастах студентського радіо «ЮНІТОН». По-четверте, «Етична і соціальна компетентність» – журналіст має бути моральним лідером. Стейкхолдери наголошують, що в добу фейків і політичного тиску етика стає не просто нормою, а професійною бронею. Цю компетентність підсилюють курси «Медіакритика» та «Інформаційні війни». По-п'яте, «Креативна і підприємницька компетентність» – нині журналіст – не лише репортер, а й медіаменеджер, який може створити власний стартап, подкаст чи онлайн-видання. Студенти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського реалізують власні творчі проєкти: авторські подкасти («BookTok»), документальні фільми («Рятівники»), тематичні рубрики у регіональних медіа та онлайн-виданні кафедри «Студентська територія».

Отже, формування компетентностей журналіста в цифрову епоху – це процес безперервний. Сучасний медійник має бути не просто спостерігачем, а інтерпретатором цифрової реальності, здатним працювати з інформацією швидко, чесно і глибоко. Вінницький педуніверситет демонструє, що навіть у регіональному контексті можливо створювати сучасну, конкурентну школу журналістики – відкриту до нових технологій і чутливу до цінностей гуманізму, правди та відповідальності. Журналістика не вмирає – вона трансформується. І той, хто вчиться все життя, завжди буде попереду.

Список використаних джерел

1. Зміни до освітньої програми «Журналістика» другого (магістерського) рівня обговорили з роботодавцями. Студентська територія. 2023. 17 січня. URL: https://journvspu.blogspot.com/2024/01/blog-post_25.html
2. Зміни до освітньої програми «Журналістика» обговорили з роботодавцями. Студентська територія. 2025. 1 квітня. URL: https://journvspu.blogspot.com/2025/04/blog-post_1.html